

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0421U103625

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 06-10-2021

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Микитів Галина Володимирівна

2. Mykytiv Halyna V.

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 27.00.01

Назва наукової спеціальності: Теорія та історія соціальних комунікацій

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 29-09-2021

Спеціальність за освітою: Журналістика

Місце роботи здобувача: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Жуковського, буд. 66, м. Запоріжжя, Запорізький р-н., Запорізька обл., 69600, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): К 08.051.19

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Код за ЄДРПОУ: 02066747

Місцезнаходження: проспект Гагаріна, буд. 72, м. Дніпро, Дніпровський р-н., Дніпропетровська обл., 49010, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Жуковського, буд. 66, м. Запоріжжя, Запорізький р-н., Запорізька обл., 69600, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 19.21.07

Тема дисертації:

1. Феноменологічна концептуалізація архетипної символіки в масмедійному тексті
2. Phenomenological conceptualization of archetypal symbols in mass media text

Реферат:

1. Об'єкт дослідження – архетипні символи як комунікаційний інструмент феноменологічної концептуалізації в новинному контенті масмедійних текстів про воєнні дії на Сході України. Мета дослідження – схарактеризувати архетипний символ як комунікаційний інструмент феноменологічної концептуалізації суспільно значущих подій (воєнних дій на Сході України) у новинному контенті сучасних масмедійних текстів. З-поміж загальнопізнавальних методів виокремлюються описовий: прийоми контекстного аналізу та інтерпретації, на підставі яких проаналізовано архетипні символи в сучасному медіатексті, засоби їх вербалізації, виявлено семантичні та структурні особливості в медіапросторі; індуктивно-дедуктивний – для аналізу й синтезу наукових теорій і концепцій, зокрема індуктивний (для узагальнення та систематизації даних про архетипну символіку, а також самі архетипні символи в

медіатекстах); дедуктивний (для створення семантичного поля характеристики медійних архетипних символів). Застосовано такі методи дослідження: порівняльно-історичний, синтезу й узагальнення – для простеження виникнення понять «символ», «архетип», «архетипний символ» і суміжних категорій, їх порівняння та зіставлення; дефінітивний – для міждисциплінарного потрактування символу й суміжних категорій; диференційний – для визначення диференційних та інтегральних ознак між символом й суміжними категоріями; контекстуальний – для дослідження структурно-стильових особливостей архетипних символів у масмедійному тексті; структурно-функціональний аналіз – для виявлення засобів формування вербальної парадигми архетипних символів; компонентний аналіз – для встановлення змісту медіаповідомлення; семантичний аналіз – для вивчення семантики архетипних символів; дистрибутивний – для класифікації лексико-семантичних груп архетипних символів та виявлення властивостей їх функціонування в медіатекстах; трансформаційний аналіз – для визначення подібностей і відмінностей між етнокультурними архетипними символами, трансформованими в сучасний медійний простір; опитування – для визначення евристичних можливостей запропонованого набору семантико-стильових, архітектонічних ознак суспільно значущих подій в архетипних символах. Новітність нововпроваджуваного полягає в тому, що: вперше: – у межах теорії соціальних комунікацій експліковано положення когнітивно-ономасіологічного підходу до дослідження явищ та процесів дійсності шляхом аналізу архетипної символіки як їх сутності, що виражена мовними засобами; – встановлено, що архетипний символ набуває експліцитного вираження в медійному просторі через розширення, окремішність, трансформацію та модифікацію спочатку архетипної схеми, а потім прообразної концептуальної схеми шляхом різних лінгвокогнітивних операцій і методологій, які формують множинність вербальних образів; – на підставі узагальнення спостережень за своєрідністю реалізації символічних значень у межах медійного контексту визначено особливості архетипного символу в медіатексті, зокрема: множинність значень, що виявляють себе в різних конситуаціях; поєднання та взаємодія цих значень через аналогію й асоціативні зв'язки; накопичення та згущення багатьох ідей, відносин як виразників символічних значень; поляризація значень, що транслюються одним і тим же референтом на різних семантичних полюсах, інтегруються масовою свідомістю в процесі комунікації; – за результатами емпіричного аналізу архетипних символів у масмедійних текстах про воєнні дії на Сході України із застосуванням полісемічності та поліфункційності визначено сучасні етнокультурні образи-символи, що формують уявлення агентів соціально-комунікативної взаємодії щодо сутності соціокультурного сенсу сучасних процесів у країні: Донбас, вогонь, зброя, захисник, ворог, перемир'я, тиша тощо; удосконалено: – систематизацію функцій символу в медіатексті; – знання щодо структурно-семантичних ознак архетипних символів як засобів творення змісту медіаповідомлення; – інтерпретації архетипних символів як репрезентантів інформаційної картини світу українців та їх модифікації; набуло подальшого розвитку: – класифікація символу як предмета дослідження різних галузей на підставі змістовного аналізу множини різновидів символів з урахуванням сучасних соціокомунікаційних досліджень; – інтерпретації трансформації етнокультурних символів у масмедійний інформаційний простір, зокрема регіональних медіа, та формування картини світу споживачів інформації як вербальними, так і візуальними засобами комунікації. Результати дослідження можуть бути використані при подальших наукових дослідженнях особливостей функціонування архетипної символіки у медійному просторі; під час викладання дисциплін для здобувачів освіти всіх форм навчання освітніх ступенів «бакалавр» і «магістр»; авторами інформаційних повідомлень, у яких висвітлюються воєнні дії на Сході України.

2. The object of research is archetypal symbols as a communication tool of phenomenological conceptualization in the news content of mass media texts about military actions in Eastern Ukraine. The purpose of the research is to characterize the archetypal symbol as a communication tool of phenomenological conceptualization of socially significant events (military actions in the East of Ukraine) in the news content of modern mass media texts. Among the general cognitive methods are descriptive: methods of contextual analysis and interpretation, based on which the archetypal symbols in modern media text, the means of their verbalization, semantic and structural features in the media space; inductive-deductive – for the analysis and synthesis of scientific theories and concepts, in particular inductive (for generalization and systematization of data on archetypal symbols, as well as the

archetypal symbols themselves in media texts); deductive (to create a semantic field of characteristics of media archetypal symbols). The following research methods were also used: comparative-historical, synthesis and generalization – to trace the emergence of the concepts of "symbol", "archetype", "archetypal symbol" and related categories, their comparison and comparison; definitive – for interdisciplinary interpretation of the symbol and related categories; differential – to determine the differential and integral features between the symbol and related categories; contextual – to study the structural and stylistic features of archetypal symbols in the mass media text; structural-functional analysis – to identify the means of forming a verbal paradigm of archetypal symbols; component analysis – to establish the content of the media message; semantic analysis – to study the semantics of archetypal symbols; distributive – to classify lexical and semantic groups of archetypal symbols and identify the properties of their functioning in media texts; transformational analysis – to determine the similarities and differences between ethnocultural archetypal symbols transformed into the modern media space; survey – to determine the heuristic possibilities of the proposed set of semantic-stylistic, architectural features of socially significant events in archetypal symbols. The novelty of the newcomer is that: for the first time: – within the theory of social communications the position of cognitive-onomasiological approach to the study of phenomena and processes of reality by analyzing archetypal symbolism as their essence, which is expressed by linguistic means; it is established that the archetypal symbol acquires explicit expression in the media space through the expansion, separation, transformation and modification of first the archetypal scheme, and then the prototype conceptual scheme through various linguocognitive operations and methodologies that form a plurality of verbal images; observations on the originality of the implementation of symbolic meanings within the media context identified features of the archetypal symbol in the media text, in particular: the plurality of meanings that manifest themselves in different situations; combination and interaction of these values through analogy and associative connections; accumulation and condensation of many ideas, relations as expressions of symbolic meanings; polarization of meanings transmitted by the same referent at different semantic poles is integrated by the mass consciousness in the process of communication; ethnocultural images-symbols that form the idea of agents of socio-communicative interaction on the essence of socio-cultural meaning of modern processes in the country: Donbass, fire, weapons, defender, enemy, truce 'I, silence, etc.; improved: – systematization of symbol functions in media text; – knowledge of the structural-semantic features of archetypal symbols as a means of creating the content of the media message; – interpretations of archetypal symbols as representatives of the information picture of the world of Ukrainians and their modifications; – interpretation of the transformation of ethnocultural symbols into the mass media information space, in particular regional media, and the formation of a picture of the world of information consumers by both verbal and visual means of communication. The results of the research can be used in: further research of the peculiarities of the functioning of archetypal symbolism in the media space; during the teaching of disciplines for students of all forms of educational degrees "bachelor" and "master"; the authors of information messages in which they are covered military action in eastern Ukraine.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бессараб Анастасія Олександрівна
2. Bessarab Anastasiia O.

Кваліфікація: д. соц. ком., 27.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дудченко Людмила Миколаївна
2. Dudchenko Lyudmyla M.

Кваліфікація: к. соц.ком., 27.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пономаренко Людмила Григорівна
2. Ponomarenko Lyudmyla H.

Кваліфікація: д. соц. ком., 27.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Демченко Володимир Дмитрович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Демченко Володимир Дмитрович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Т.А.